

характер. Перший полягає в ґрунтовному, виваженому засвоєнні знань учнями, в актуалізації їх життєвого досвіду, у доповненні його особистісно-значимими знаннями та у творчому пошуку істини. Другий проявляється в розвитку самосвідомості учнів молодшого шкільного віку, у здатності побачити себе, своє «Я» в іншому «Ти», який виступає неповторним індивідуальним співрозмовником.

Таким чином, через діалогічну взаємодію відкривається широкий простір для самореалізації особистості учня молодшого шкільного віку. Завдяки творчому міжособистісному спілкуванню і міжгруповій взаємодії, особистість дитини перестає бути чужою в цьому світі, виступає повноцінним автором свого розвитку через ставлення до інших як можливих «вершин» свого духовного зростання, самостановлення і в такий спосіб помножує духовний потенціал суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – С. 420–476.
2. Грехнев В.С. Культура педагогического общения. – М. : Просвещение, 1990. – С. 144.
3. Кан-Калик В. А. Учителю о педагогическом общении: Книга для учителя. – М. : Просвещение, 1987. – С. 190.

Інна Молоченко

Науковий керівник: к. п. н., доц. Бондаренко Г. В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ВУЛИЦІ

У міжнародному аспекті ідея прав дитини розвивалася поступово протягом багатьох сторіч. Але активізувався цей процес тільки в ХІХ ст., коли отримала розвиток концепція захисту дітей. Вперше міжнародну стурбованість становищем дітей було висловлено у Женевській декларації 1924 р., спрямованій на створення умов, що забезпечують нормальний фізичний і психічний розвиток дитини, право дитини на допомогу, належне виховання, захист. Важливим документом щодо захисту дітей стала прийнята 10 грудня 1948 р. Генеральною Асамблеєю ООН Загальна декларація прав людини. У ній вперше зафіксовані основи захисту прав дітей. Генеральна Асамблея ООН 20 листопада 1959 р. прийняла Декларацію прав дитини – документ, що регулює становище дитини в сучасному суспільстві [1, с. 187]. У соціальному відношенні висунуто вимоги щодо створення умов для здорової та нормальної життєдіяльності дитини, гарантування її свободи й гідності. Дитина повинна бути першою серед тих, хто одержує захист і допомогу, а також захищеною від усіх форм недбалого ставлення до неї [3, с. 38].

Так, у Німеччині декілька років діє єдина державна молодіжна програма, у рамках якої працюють служби соціального захисту дитинства і молоді. Одна з них – Консультаційна служба для підлітків і молоді створена в 1978 р. у Дюссельдорфі, Геттінгені і Мюнхені. Фінансується вона державою і муніципалітетом [1, с. 193]. Ведеться робота із ресоціалізації – педагоги центру турбуються про підсудних, засуджених і звільнених; після звільнення супроводжують їх з ув'язнення, встановлюють контакти з правоохоронними органами [5, с. 194].

Зростає кількість соціальних педагогів, зайнятих у системі так званої компенсаторної освіти і виховання, у школах із продовженим днем, інтернатах, дошкільних закладах.

Соціальний працівник/педагог покликаний створювати систему соціальної допомоги розвитку і саморозвитку особистості, створювати умови найбільшого сприяння психологічному комфорту. З метою досягнення мети – допомогти людині – повинні об'єднуватися зусилля соціальних педагогів, соціальних працівників, усіх фахівців соціальної і соціально-педагогічної сфер [2, с. 105].

В країнах Європи дитяча безпритульність розуміється по-різному. Зокрема, це поняття включає в себе не лише дітей, що не мають постійного житла. Так, в Бельгії розрізняють три групи «дітей вулиці»: «діти вулиць», які протягом більшої частини дня жебракують, працюють на вулиці, прогулюють школу; діти, які втекли з дому; псевдопостійні «діти вулиці», які живуть вдома, але вулиця є середовищем їх постійного місцеперебування. У Швеції дітей, що не контактують з батьками, проводять більшість часу в тимчасових приміщеннях та на вулицях, називають «покинутими». Молодіжна політика цієї країни є елементом добре знаної «шведської моделі» економічного розвитку. Вона базується на пріоритеті молоді в різних галузях державної діяльності. В Італії стосовно дитячої безпритульності вживається термін «неповнолітні групи ризику». У Великобританії осіб вулиці залежно від віку називають: «юні втікачі» – діти до 18 років, які пішли з дому чи виховної установи; «молоді бездомні» – особи, які не мають роботи та постійного місця проживання; «ті, що сплять на вулиці» – підлітки та молодь, які не мають постійного притулку та ночують під мостами та в місцях різних вуличних будівель [1, с. 202].

Виходячи з досвіду демократичних країн, способом подолання проблеми дитячої безпритульності може бути об'єднання всіх існуючих соціальних програм для безпритульних дітей та створення єдиного державного інституту, що буде опікуватись дітьми. Одним з варіантів вирішення цієї проблеми є запровадження спеціалізованого омбудсмена з прав дітей. Світовий досвід знає приклади діяльності таких омбудсменів у США, Норвегії, Гватемалі, Перу, Канаді, Іспанії та ряді інших країн. Необхідність існування такого спеціалізованого омбудсмена зумовлюється щонайменше трьома причинами: по-перше, діти в силу особливостей психічного і фізичного розвитку вимагають особливого підходу; по-друге,

в силу відсутності життєвого досвіду і певною мірою залежного становища вони не завжди самостійно можуть захистити свої права і законні інтереси; по-третє, благополуччя та нормальний розвиток дітей визначають майбутнє будь-якої країни. Дитячий омбудсмен покликаний домагатися не тільки додержання законодавчо закріплених прав дітей, але й розширення і більш повного дотримання батьками своїх обов'язків перед дітьми [1, с. 203].

На завершення слід зауважити, що необхідно вкрай обережно підходити до використання зарубіжного досвіду, тому що і теорія і практика соціальної і соціально-педагогічної діяльності у будь-якій країні обумовлюється культурно-історичними традиціями, соціально-економічними і політичними умовами.

Список використаних джерел:

1. Основы социальной работы: Учебник // Отв. ред. П. Д. Павленок. – М., 1997. – С. 316.
2. Соціально-правові основи діяльності психологічної служби в системі освіти: Навчально-методичний посібник. І. В. Козубовська, В. В. Сагарда, О. В. Дорогіна та ін. / За ред. І. В. Козубовської, В. В. Сагарди. – Ужгород, 2000. – С. 188.
3. Энциклопедия социальной работы. В 3 т. Т.3.: Пер. с англ. – М., 1994. – С. 42

Анастасія Мудрик

Науковий керівник: доц. Горбатюк Н. М.

ПРОБЛЕМНО-РОЗВИВАЮЧЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ НА УРОКАХ ХІМІЇ

Навчання – це послідовний, цілеспрямований і системний процес, який підпорядкований певній системі принципів, дотримання яких забезпечує його ефективність. Саме ж навчання базується на об'єктивній закономірності пізнавальної діяльності учнів на уроках хімії.

Процес навчання в своєму історичному розвитку пройшов ряд етапів, при цьому рівень цілісності ставав вище і в даний час високому її рівню відповідає процес проблемно-розвиваючого навчання. Теорія проблемно-розвиваючого навчання представлена в працях Ю. Бабанського, Т. Кудрявцева, І. Лернера та ін.

Сутність проблемно-розвиваючого навчання як засобу розвитку пізнавального інтересу на уроках хімії полягає у створенні перед учнями проблемних ситуацій у процесі спільної діяльності вчителя і учнів. Таке навчання може здійснюватись за загальною схемою: учитель створює проблемну ситуацію, учні аналізують її, усвідомлюючи невідоме для себе, і шукають способи розв'язання проблеми.

Так, В. Оконь під проблемним навчанням розуміє «сукупність таких